

Antzinaroko haurren hautespen “naturala”

ERROMA, K.A. VIII. MENDEA. Kon-dairaren arabera Romulok eta Remok hiria sortu zuten. Jaioberritan abandonatutako anaia bikiek otseme batek elikatu zituelako lortu omen zuten bizirautea. Eta ez ziren jaio eta berehala hiltzen utzitako Antzinaroko pertsonaia bakarrak: Pertseo, Sargon, Hadis eta Edipo ere jaioberritan abandonatu zituzten. Gehienak mitologiaren eremuan soilik existitu arren, horrek adierazten du egun higuin-garria iruditzen zaiguna nahiko ohikoa zela garai hartan.

Plutarkok jaso zuenez, Espartan, “zaharrenek jaioberria aztertzen zuten eta, ondo egina eta sendoa bazen, haurra hazteko erabakia hartzen zuten. Baina endekatua eta itxuragabea zela ikusten bazuten, haur txikia Taigetoko sakan batean zeuden *apothetai* (tornu) delakoetan uzteko agindua ematen zuten”. Greziako pentsalari nabarmenenek ez zieten jaioberriek aukera txiki hori ere eman nahi; norbaitek haur abandonatuak tornuetatik jaso zitzaizkeen. Hala, Aristotelesekin eta Platonekin jaioberriak toki ezezagunetan uzteko gomendatzen zuten. Lehenengoak behintzat oso garbi zeukan: “Seme-alaben hazierari dagokionez, haur akastunak haztea debekatzen duen lege bat egin behar da” (*Politika VIII, 15*).

Haur perfektuak izateko grina hori ezagun zuten Erroman ere. Erditzearen ondoren, *pater familiasek* haurra arreta handiz aztertu behar zuten. Jaio eta berehala, haurra aitaren parean jartzen zuten, eta azterketaren ondoren besoetan jasotzen bazuen, familiar onartzen zutela esan nahi zuten. Bestela, mirabe edo esklabo batek jaioberria bidegurutze edo zabortegeiren batetan uzten zuten, hotzak jota edo piztiak janda hil zedin.

Ohitura horiek ez lirakeke egungo mentalitateaz juzgatu behar. Adituen arabera, haurren heriotza tasa %30-40 artekoa zen Erroman, eta urtea bete baino lehen hiltzen ziren haurren kopurua ez zen oso bestelakoa

LOUVRE MUSEOA

Ama haurrari bularra ematen, aitaren aurrean. Haurtzaroan hildako erromatar baten sarkofagoko erliebeen xehetasuna (K.a. 150 inguruan).

Antzinaroko gainerako zibilizazioetan. Hortaz, haurrekiko lotura afektiboa beranduago garatzen zen. Darwinnek bere teoriak garatu baino ehunka urte lehenago gizakiek hautespen naturalari nolabaiteko bultzatzea ematen zioten praktika horien bidez, beste hainbat animalia espeziekin egiten duten bezala. Eta bahetze metodoek luzaroan iraungo zuten. Bikingoek, esaterako, jaioberria hiribilduko hesietatik kanpo uzten zuten gau batez; gau izoztua jasateko gai bazen, komunitateko kide izateko eskubidea lortzen zuten. Eta kosakoek ibaiko ur hotzetan murgiltzen zuten, eta bainuaren ondoren orroka jarraitzen bazuen, onartu egiten zuten.

Haurren heriotza tasa XX. mendean jaitsi da %20tik, eta Mendebaldean baino ez. Egun, Nigerren, mila haurretik 154 lehen urtean hiltzen dira eta 262k ez dituzte 5 urte betetzen. Haur horien etorkizuna —edo etorkizunik eza— maiz ez dago beren komunitateen esku, eta industria farmazeutikoaren interes ekonomikoek erabakitzen dute, esaterako. Ez da hainbeste aurreratu 2.000 urtean. ■

Arrastoak

Etxe Zuria beltzez margotu zuten ia

1941eko abenduaren 7an hegazkin japoniarrek Pearl Harborri eraso zioten eta estatubatuarrak etsaiak alde guztietan ikusten hasi ziren —ohi baino gehiago—. Luftwaffek Londres bonbardatu izanak paranoia areagotu besterik ez zuen egin. Hartara, Eguberrien atarian, AEBetako goi kargu militar batek erasoz babesteko protokolo sorta diseinatu zuen.

Bonbardaketak gaeuz izan ohi ziren, eta horregatik Gabonetako argiak murriztu zituzten, eraikin publiko nabarmenetan batik bat. Etxebizitza partikularretan zuhaitza etxe barruan jartzeko gomendatu zuten. Gainera, eraikin nagusietako kupulak, teilatuak eta terrazak beltzez margotzen hasi ziren, gaueko iluntasunean kamuflatzeko. Etxe Zurian gortina beltzak eta leiho blindatuak jarri zituzten eta fatxada beltzez margotzeko asmoa ere bazuten, Franklin D. Roosevelt presidenteak ezezko borobila eman zuen arte. Baina Laffayette plazako ohiko zuhaitza ez jartzea onartu zuen eta horren ordez aurrerantzean ere Zuria izango zen Etxearen hegoaldeko lorategian ipini zuten. ■

1941eko abenduaren 24an Etxe Zurian gertatutakoaren marraskia. Pearl Harborreko eraso eta hamazazpi egun geroago, zuhaitza piztea erabaki zuten. Eta eraikina beltzez ez margotzea.